

ROBERT D. STOLOROW ile RÖPORTAJ
Düzenleyen Shelley R. Doctors

Robert D. Stolorow, 1980 yılında Heinz Kohut tarafından “Kendilik Psikolojisi Yayın Komitesi” adıyla başlatılan bir topluluk olan Uluslararası Psikanalitik Kendilik Psikolojisi Konseyi’nin ilk üyelerindedir. Amerikan Psikoloji Birliği’nin Psikanaliz Bölümü tarafından verilen 1995 Seçkin Bilim Ödülü’nü alan Dr. Stolorow, kariyerinin başından beri ulusal ve uluslararası alanda çok takdir edilen bir konuşmacı, öğretmen ve danışmandır. “Worlds of Experience: Interweaving Philosophical and Clinical Dimensions in Psychoanalysis” (Deneyim Dünyaları: Psikanalizin Felsefi ve Klinik Boyutlarını Harmanlama) adlı son kitabı, dünya çapında büyük hayran kitlesi olan psikanalitik anlayışla ilgili diğer pek çok kitabını ve sayısız makalesini bir araya getirmektedir. Dr. Stolorow, Los Angeles’ta Çağdaş Psikanaliz Enstitüsü’nde kurucu fakülte üyesi olup aynı zamanda eğitmenlik ve danışman analistliği yapmaktadır. Ayrıca kendisi New York’ta Psikanalitik Sübjektivite Araştırma Enstitüsü’nde kurucu fakülte üyesi ve danışman analisti olarak görev yapmaktadır.

- Shelly: Allen Siegel’dan¹ röportajı benimle yapmak istediğinizi öğrendiğimde büyük onur duydum ama aynı zamanda biraz şaşırıldım da. Çünkü yayınlanan diğer yazılardan² sonra konuşabilecek başka bir şey kaldı mı emin değildim.
- Bob: Bunu ben de düşündüm ama Allen farklı bir şey, daha kişisel bir şey istediğini dile getirdi, ben de kabul ettim.
- S: Tamam öyleyse, başlayalım. Anne ve babanız hakkında yaptığınız bir iki yorum dışında sizi yalnızca intersübjektivitenin (araözneliğin) zeki ve üretken kurucusu olarak tanıyanlar hayat hikayenizi merak ediyorlar. Klinik psikologu ve psikanalist olmayı seçtiğinizi biliyoruz, bunlar dışında düşündüğünüz başka alanlar var mıydı acaba?
- B: Aslında 5 haftalığına tıp fakültesine gitmiştim, bunu bilmiyordun sanırım.
- S: Hayır, bunu bana daha önce söylemediğinizden eminim!
- B: O konuyla ilgili anlatacaklarım var tabi ama istersen önce biraz daha geriye gidelim. Üniversitede okurken ilgi alanım biraz kaymıştı diyebilirim. Öğrenciliğimin ilk 2,5 yılında matematik dalında eğitim gördüm. Daha sonra aksiyomatik kümeler kuramından ve sembolik mantıktan calculus’u çıkarmak üzerine bir ders aldım ve bu konuda baya iyi olmama rağmen bu dersle birlikte matematiksel yeteneklerimin son noktasına geldiğimi anladım. Ayrıca gerçek yaşamdan çok uzak gibi geliyordu bana, bu yüzden bir süreliğine fizik dalında öğrenim görmeye karar verdim. Aldığım birkaç psikoloji dersi sonrası anladım ki asıl istediğim psikopatoloji alanında pozitif bilim araştırması yapmaktı. Bunun için en iyi yolun tıp eğitimi almak olduğunu düşündüm.

¹ Bu röportajın ayarlanması bültenin eski baş editörü Allen Siegel tarafından gerçekleştirilmiştir. Kendisinin yerine şu anda baş editörlüğü Christine Kieffer yapmaktadır.

² Robert D Stolorow’un “Autobiographical Reflections on the Intersubjective History of an Intersubjective Perspective in Psychoanalysis”i, Kendilik Psikolojisi üzerine 26. Uluslararası Yıllık Konferansta sunulmuş ve Psychoanalytic Injury’de (2004) yayınlanmıştır, cilt. 24, No. 4, sf. 542-575. “Worlds of Experience: An Interview with Robert D. Stolorow by Peter Buirski”, cilt 20, Progress in Self Psychology (2004), sf. 305-321.

- S: Bu 5 haftalık deneyiminizden söz eder misiniz?
- B: Öncelikle tıp fakültesindeki psikiyatri dersini üniversitedekiyle karşılaştırdığımda tam bir fiyaskoydu. Bu da beni hayal kırıklığına uğrattı ve tıp fakültesinden tam anlamıyla nefret ettim. Bu yüzden 5 hafta sonra okulu bıraktım ve psikoloji alanında lisansüstü yapıp psikoloji araştırmacısı olmaya karar verdim. Bu amaçla Harvard'a gittim. İkinci yılımda psikolojik araştırmada da beklediğimi bulamamıştım. Her şeyi işler hale getirdiğinizde ve istatistiksel analizi tamamladığınızda ortaya çıkan insan bakış açısıyla çok anlamsız bir şey gibi geliyordu bana. Bu nedenle üniversitedeki felsefe hocalarımdan birini, Henry Aiken'i görmeye gittim. Brandeis'e taşınmıştı. Ona, bir yandan Harvard'da ilk doktoramı yaparken diğer yandan Brandeis'te felsefe alanında ikinci bir doktora yapmak istediğimi ve psikanalitik teoriyi içinde bulunduğu karışıklıktan felsefe yoluyla kurtarmayı düşündüğümü söyledim.
- S: Aman tanrım... başladığınıza dönmeniz epey zamanınızı almış.
- B: Evet, hala kurtarmaya çalışıyorum.
- S: Biliyorum. Ama iyi iş çıkarıyorsunuz. [Güler]
- B: Teşekkürler. Henry Aiken bana destek olmak istiyordu ama Brandeis'teki fakülte kabul etmedi. Zaten bir doktora yapmakta olan birini ikinci bir doktora için almak istemiyorlardı. Ama doktoramı tamamladıktan sonra dönmemi ve felsefe alanında doktora üstü yapmamı önerdiler. Buna rağmen, üçüncü yılımda, psikanalitik odaklı olan Massachusetts Akıl Sağlığı Merkezi'nde klinik stajımı yaparken psikanalize aşık oldum diyebilirim. Böylece felsefe alanında doktora üstü yaptıktan sonra psikanaliz eğitimi almak için New York'a gitmeye karar verdim.
- S: Yani bir anlamda psikanaliz, felsefe kariyerinizin önüne geçti diyebiliriz.
- B: Evet, tabi. Ben bunu daha çok şöyle açıklıyorum: Psikanalizle evliydim, felsefeyse benim metresim oldu... [güler] Donna ise filozof olarak sonunda eşcinsel olduğumu ortaya koyduğumu söylüyor.
- S: Felsefe hakkında konuşacağımızı düşünmüştüm ama aslını isterseniz felsefe alanında doktor yapmayı düşündüğünüzü bilmiyordum. Şimdi buna dönelim isterseniz. Massachusetts Akıl Sağlığı Merkezi'nde yaptığınız klinik stajdan söz etmişsiniz. Sizi farklı bir felsefe ya da farklı türden bir bilimi düşündürmeye yönlendiren karşılaştığınız bazı insanlar ve etkilendiğiniz konulardan biraz daha bahseder misiniz?
- B: Tabi. Gerçekten etkili olan iki danışmanım vardı. Birisi Massachusetts Akıl Sağlığı Merkezi'nde düzenlenen klinik eğitim programı müdürü Justin Weiss'ti. Esasında psikanalist değildi ama çok iyi psikanaliz bilgisine sahipti. Diğer de Boston Psikanalitik'te ileri gelen bir psikanalitik eğitim üyesi olan

Ralph Engle'dı. Bu danışmanlarımla birlikte gözlediğim hastalarımın çok iyi deneyimler kazandım.

S: Klinik çalışma ilginizi çekti tabi.

B: Evet. Hatta stajım bittikten sonra da Ralph Engel kendisine hiç ödeme yapılmamasına rağmen benim danışmanlığımı yapmayı kabul etti ve ben de gönüllü olarak iki yıl boyunca bu hastalarla çalışmamı sürdürmeye karar verdim. Bu sayede edindiğim analitik terapi deneyimlerim ve bu kişilerin yaptığı iyi derecede analitik danışmanlık çok etkili olmuştur. Gerçekten çok hoşuma gitmişti.

S: Çok güzel. Böylece yetenekli bir klinisyen olduğunuzu keşfettiniz.

B: Evet.

S: Başladığımız noktaya göre büyük bir değişiklik bu. Pozitif bilim, matematik ve fizikten psikanaliz ve klinik çalışmaya yönelmişsiniz. Sizin matematik ve fizik dalında eğitim gördüğünüzü, kuvantum mekaniği ve izafiyet teorisi konularında ders vermekten zevk aldığınızı biliyordum fakat bu geçişin nasıl olduğu hakkında fikrim yoktu.

B: Tabi ki aralarında bir bağlantı var. Üniversite öğrencisiyken kuvantum mekaniği ve izafiyet teorisi derslerini çok severdim. (o zaman bile bu saçmalıkları biliyordum.) [Güler] Ben ve meslektaşlarımla psikanalitik teoride geliştirdiğimiz radikal bağlamsalcılık ile fizikteki bu gibi bakış açıları anlamada gereken farkındalık yetisi arasındaki bazı benzerlikleri görebilirsiniz. Hem kuvantum mekaniği hem de izafiyet teorisi Newton fiziği ile karşılaştırıldığında aslında birbirleriyle bağlamsaldır. Bu merakın benim geçmişime dayandığını da söyleyebilirim. Ergenliğe geçiş törenim (bar mitzyah'ed) esnasında bile zaten ateistim fakat çok sevdiğim ve oğluma da adını verdiğim büyükbabam Ben Stolorow'u da memnun etmek istiyordum. Bu nedenle onu mutlu etmek için töreni kabul ettim fakat törendeki vaazımda, Albert Einstein'ın Tanrı kavramı üzerine konuşmamı yaptım.

S: O zaman bile insanları düşündürüyormuşsunuz. Peki bu nasıl karşılandı?

B: Temelde Einstein'ın kavramı Tanrı'nın evrende kişisel olmayan bir emir kaynağı olduğuydu. Bu da topluluğu mahcup etti tabi. Bundan dolayı da 13 yaşındayken adım yıkıcı ve başbelasına çıkmıştı, ha bu arada lise son sınıf tezimi de Albert Einstein'ın hayatı ve çalışmaları üzerine yapmıştım.

S: Aslında entelektüel yapınızın, yani kavramsallaştırma ve sistemleştirme yeteneğinizin farkına ilk kez ne zaman vardığınızı soracaktım. Çocukluğunuzda çok özel bir şeye doğru yönlendiğinizi anlamanızı sağlayan bir anınız var mı acaba?

B: Çocukken böyle bir yönümün olacağına dair hiçbir fikrim yoktu gerçekten. Belki de birazcık geçmişimden bahsedebilirim.

- S: Lütfen.
- B: Pontiac, Michigan dışında kırsal bir kesimde yetiştim ve Pontiac aslında tam olarak bir...
- S: metropol değildi.
- B: Evet, işin aslı Pontiac'ta yaşadığımı da söyleyemem. Şehrin dışında bir yerde yaşadım. Toprak yolları vardı – biz toprak yol üzerinde oturuyorduk – etrafımız da tarlalarla çevriliydi. Ailem öyle entelektüel değildi. Yedinci sınıfta özel okula ilk gittiğimde kendimi diğer öğrencilerin çok aşağısında görmüştüm. Orada kendimi köylü gibi hissetmişim. Harvard'a gittiğimde de iyi seviyeye gelinceye kadar hep böyle hissetmeye devam ettim. Belki de özellikle psikoloji dersleri için seminer çalışması yazmaya başladığımda, deneme yazarı olarak kendi yeteneğimi fark etmeye başladım. Lisansüstü öğrencisiyken bunu daha çok fark ettim. Okudun mu bilmiyorum ama yayınlanan ilk denemem fizikiçi, bireylerarası ve ontolojik bakış açılarını kapsayan “Anxiety and Defense from Three Perspectives” (Üç Bakış Açısıyla Endişe ve Savunma) adlı bir çalışmaydı.
- S: İşte felsefenin ortaya çıkışı.
- B: Evet. Bu arada tıp fakültesi ve lisansüstü eğitimim arasında New School'da Rollo May'den ders aldım. Bu da benim felsefeye olan merakımı çok tetikleyici olmuştur. Yayınladığım çalışma aslında lisansüstü eğitimim sırasında ilk yıl seminer öncesi hazırladığım çalışmaydı. Bu da Massachusetts Akıl Sağlığı Merkezi'nde staj yaparken deneme dalında ödül kazandı. Daha önce psikoloji alanındaki stajyerlerden hiçbiri bu ödülü almamıştı. Çalışmamı değerlendirenlerden birisi çalışmamı yayınlanması için başvurmamı önerdi, ben de söylediğimi yaptım ve kabul edildi. Böylece bu konuda yeteneğim olduğu fikrine kapılmaya başlamışım.
- S: İddiasına varım. [Güler] Entelektüel kahramanlar vardır; öyle görünüyor ki Albert Einstein entelektüel bir kahramandı.
- B: Kesinlikle!
- S: Fakat şimdi karşınıza çıkan entelektüel akıl hocalarından bahsedelim istiyorsanız.
- B: Hmmm, olur...
- S: Acaba bu akıl hocalarından herhangi biriyle sonraki kariyerinizde yollarınız kesişti mi?
- B: Aslında bahsettiğim çalışmayı Robert White için hazırlamıştım. White aynı zamanda çalışmam hakkındaki görüşlerini Psychoanalytic Review'un bir sayısında yazmıştı. Yani, çalışmalarımın meyvelerinin en azından bir kısmını görme fırsatını yakalamıştı.

- S: Yaptığı çalışma size ilham vermiş olmalı. Kitabının adı “Lives in Progress” (Gelişen Yaşamlar)dı değil mi?
- B: Evet! White, Henry Murray’ın başlattığı kişilik psikolojisindeki kişilikbilim (personology) akımında çok başarılıydı. Tüm bu düşüncelerin bireyin iç dünyasının derinlemesine incelenmesi konusunda beni çok etkilediklerini söyleyebilirim.
- S: Ailenizdeki ve belki çevrenizdeki ortamın pek entelektüel olmadığını söylediniz. Peki bu entelektüel öğrenme isteğinizi canlı tutan neydi sizce?
- B: Aslında tıp fakültesini bırakana kadar “entelektüel” olduğumu söyleyemem. Lisansüstü eğitimim esnasında incelemelerimi ilgilendiğim veya hoşuma gittiği için yaptım.
- S: Hikayenize hep bu dönemden başlamanızın sebebi de bu demek ki. Önceden biraz bahsettiğiniz ve merak ettiğim bir konu var. Bir şekilde kırsal kesimden özel okula doğru yol aldınız. Bu konuda anlatacaklarınız var mı?
- B: Sanırım anne ve babam sayesinde oldu. Babam iyi bir üniversiteye gidebilmem için iyi bir hazırlık eğitimi almam gerektiğine inanıyordu. Yaşadığımız yerin yakınlarında da böyle bir yer vardı. Buraya başvurduğum. Neredeyse kabul edilmeyecektim, çünkü adım yedekler listesindeydi. Ama son anda kabul edilen öğrencilerden biri gitmekten vazgeçti, böylece ben alındım. Bahsettiğim okul Cranbrook School, duymuş olmalısınız...
- S: Evet, yakın bir arkadaşım da oraya gitmişti. Nasıl bir aileden geldiğinizi biraz daha anlatır mısınız, onları şu anda nasıl tarif edersiniz?
- B: Aslında görünüşte geleneksel, orta tabakanın üst kesiminden bir aileydi. Babam iş adamıydı. Park işindeydi. Annem ise ev hanımıydı. Üniversiteye gitmemişti. Babamsa hukuk fakültesinde bir süre eğitim görmüş ama iş hayatına atılmak için okulu yarıda bırakmıştı. Bu beni de etkilemişti. Çünkü kendisi yapmadığı için benim bir konuda profesyonel olmama kafasını takmıştı. Bu yüzden de tıp fakültesini bıraktığımda çok üzüldü. Bu arada psikologun tanımının nasıl yapıldığını biliyor musunuz?
- S: Lütfen anlatın.
- B: Kan görmeye dayanamayan Yahudi erkek çocuğu. [Güler] Babamın park işiyle ilgilendiğim dönemde çok hoş anılarım oldu. Şimdi psikanalist veya kuramcı kişiliğimle ilgisi olmayan kişisel bir bilgi vereceğim. Bir noktaya geldiğinde babam artık Michigan Pontiac’taki tüm park yerlerinin sahibi konumundaydı. Hepsi onundu. Ona “Pontiac Michigan’ın Park Kralı” diyorlardı. [Güler] 14 yaşındayken park yerinde çalışmaya gitmiştim. Babam bana 13’ümde araba kullanmayı öğretmişti ve ehliyetimi almadan 2 yıl önce, 14 yaşındayken, araba park ediyordum. Yani 14 yaşındayken arabaları hapisanenin az ötesindeki bir park yerinde park ediyordum. [Güler] Yaptığının yasal olmadığını düşünüyordum ama muhtemelen yasaldı, çünkü özel mülkiyette araba kullanmaya izin vardı.

- S: İnsanların ilgisini çekebilecek size yön veren başka şeylerden de bahsedermisiniz? Sevgili büyükbabanızdan mesela?
- B: Bu hoş bir hikaye gerçekten. Babamın anne ve babası Esther ve Ben'di. Aslında üzerimde güçlü bir yönlendirici etkileri vardı, çünkü ölene kadar inanılmaz derecede romantik bir çift olmuşlardır. I. Dünya Savaşı öncesinde büyükbabam Çar'ın ordusuna çağırılmış.
- S: Bu, tüm Yahudi erkek çocuklarının korkulu rüyasıdır.
- B: Yahudi erkek çocukları için gerçekten büyük bir problemdi – kaçışları yoktu!
- S: Evet, sanırım 40 yıl kadar sürdü.
- B: Evet. Büyükbabam o sıra büyükannem Esther'e deli gibi aşık olmuş. Bu yüzden askerden kaçmış ve ikisi Paris'e uçmuşlar, daha sonra da Kanada'ya. Orada babam doğmuş. Ardından South Bend, Indiana'ya geçmişler. Babam orada Notre Dame'da üniversiteye başlamış. Ben büyükannemle büyükbabamı bir çift olarak çok severdim. Hayat ve neşe doluydular, aslında öfkeli olmamaları için bir sebep yoktu buna rağmen o kadar hayat dolu ve romantikler ki. Ailenin bir araya geldiği zamanlar dans eder şarkı söylerlerdi. Ben de onları ziyaret etmeyi çok severdim. 16 yaşına geldiğimde ehliyetimi aldıktan sonra, Pontiac'tan South Bend'e yüzlerce km yol giderdim. Oraya vardığımda büyükbabam hemen viskisini çıkarırdı, büyükannemin şerefine bir dikişte içerdik hep. Bu fondiplere "L'chaim Esthers"³ adını vermiştik. "Bir L'chaim Esthers'a ne dersin?" derdi büyükbabam. Ardından bardağı viskiyle doldurur, "L'chaim Esthers" diye havaya kaldırır ve bir dikişte bitirirdik. Ama dördüncü veya beşinci "L'chaim"den sonra Esther bu durumdan pek memnun olmazdı, çünkü kocası torununu sarhoş etmekteydi. Buna benzer hoş anılarım oldu. Birkaç yıl önce, kitaplarımdan biri Rusça'ya çevrildi ve çeviri için önsöz yazmamı istediler. Ben de önsözde büyükbabamla büyükannemin hikayesini anlattım ve çalışmalarımın bir kısmının Rusça'ya çevrildiğini görebilseler nasıl gurur duyacaklarından bahsettim.
- S: Büyükbabanız ve büyükanneniz Rusya'nın neresindendi?
- B: Kiev'den.
- S: Amerika'daki pek çok Yahudi'nin o bölgeden gelmiş olması şaşırtıcı doğrusu.
- B: Büyükbabam değiştirmeden önce soyadımız Stolurefsky'di. Stolurefsky.
- S: Stolurefsky. Neden soyadınızı değiştirdiğinizi ve İngilizce konuşanlar tarafından telaffuz edilebilen bir soyadı aldığımızı anlayabiliyorum. [güler]
- Büyükbabanız ve büyükanneniz ve anne babanız başarınızı görebilecek kadar yaşadılar mı?

³ Yidce (Alman İbranicesi). Anlamı "Esther'in Yaşamına ve Sağlığına"

- B: Büyükbabam ve büyükannem ben henüz üniversite öğrencisiyken vefat ettiler. Ama anne ve babam benimle gurur duyacak kadar yaşadılar.
- S: Çok güzel. Bu çok özel bir duygu olmalı. Tıp fakültesine devam etmemiş olmanız da sorun olmamıştır.
- B: Aslında biraz deli tarafı da olan babam tıp doktoru unvanım olmadığı için benim tam eğitim görmüş bir psikanalist olmadığını düşünüyordu. Halbuki öldüğü sırada yazdığım birkaç kitap vardı.
- S: Birkaç kitap. Altı mı yedi mi?
- B: Sekiz!
- S: Sekiz! Kusura bakmayın. Ve yüzden fazla makaleniz var değil mi?
- B: Sanırım 200'e yakın diyebiliriz.
- S: Sizinle tanıştığımız günü hatırlıyorum. 1976'daydı. Yeshiva'da ders vermeye başlamıştınız, ben de stajdaydım. Şu an siz ve ofisiniz gözümün önünde. Ofisinizde "Faces in a Cloud'un" (Buluttaki Yüzler) bölümlerinin yeni baskıları kitaplıkta öğrenciler için sıraya konmuş şekilde duruyordu. Peki, 8 kitap ve 200'e yakın makaleden sonra sizi en çok memnun eden yazılarınızın hangilerini olduğunu ve hangilerinin en önemli olduğuna inandığımızı sorabilir miyim?
- B: Aslında aklıma pek çok şey geliyor. "Faces in a Cloud'un benim için her zaman özel bir yeri var, çünkü her şey o kitabımla ve George Atwood ile başladı. Bu da intersübjektif bakış açısının başladığı nokta aynı zamanda. Çünkü bu çalışmam, kuramcılarının ve inceledikleri kişilerin sübjektif dünyalarının birbiriyle buluştuğu noktada bir kişilik teorisinin nasıl oluştuğunu anlatıyor.
- S: Yazılarınızı okuduktan sonra okuduğum şeyleri daha farklı okumaya ve değerlendirmeye başladım. O kitaptan sonra, her okuduğum şeyin belli bir aklın ürünü olduğunu, bu nedenle de belli bir zamanı ve yeri yansıttığını anladım. Hiçbir şeye ne konuda olursa olsun söylenecek son bir sözün olduğunu düşünerek yaklaşmıyordum artık.
- B: "Contexts of Being" (Varoluşun Bağlamları) kitabım gerçek favorilerimden biri. Çünkü bu kitap psikanalizin tüm kurucu kavramlarını intersübjektif bir bağlam içine oturtuyor
- S: George'la sizin Rangle, Maine'e gidişinizi ve bu kitabı çıkarma girişimlerinizi çok iyi hatırlıyorum. O zamanlar George'un yanınızda olması ve böylesine önemli bir çalışmayla meşgul olmanız gerçekten iyi. Bizim için de tabi.
- B: Dede'in ölümünü mü kastediyorsun?
- S: Evet.

- B: Hmm, bence son kitabım en iyisi olabilir.
- S: “Deneyim Dünyaları” mı?
- B: Evet. “Deneyim Dünyaları”. George ve Donna’yla gerçekleştirdiğim bir çalışma. Bence travmatik kayıpla ilgili kendi kişisel deneyimime dayalı olarak yazdığım birkaç yazı en iyilerim arasındaydı. Hepsi çok kısa yazılar ve çok kişiseller, özellikle de travma olgusuyla ilgili olan ilk yazım. Pek çok kişiden duyduğuma göre dünyanın pek çok yerinden travmalı insanlar bu yazıma ulaşmış ve bundan baya destek almışlar. Örneğin Dünya Ticaret Merkezi’nde oğlunu kaybeden bir kadın yazımı okumuş. Beni aradı ve yazıyı okuduktan sonra ilk defa birinin deneyimlerini anladığını hissettiğini söyledi. Ben de New York’ta travmatik kaybı benim kadar anlayabilen birini tanıyor muyum diye düşündüm.
- S: HmMMM, Donna?
- B: Donna. Kadını Donna’ya gönderdim. Evet.
- S: Hangi kavramlarınızın, hangi yazılarınızın bundan 50 yıl sonra alana öncü katkıda bulunacağına dair bir düşünceniz var mı?
- B: Kesin bir şey söyleyemem. Ama umarım bu son kitap, “Deneyim Dünyaları” bu tarz bir katkı sağlayabilir. Çünkü bu kitap, psikanalitik teori ve uygulamanın felsefi temellerini derinlemesine inceleyen bir çalışma.
- S: Aslında bu soruyu size sormayacaktım ama sanırım sormam gerekiyor. Bazı kişiler hala niçin felsefenin psikanalizle ilgilendiğini anlamadıklarını söylüyorlar. Bu soruyu yanıtlamıştınız ama tekrar dönelim isterseniz.
- B: Birinin psikanalitik teorisini, dolayısıyla da psikanalitik uygulamasını destekleyen felsefi varsayımların klinik süreç aşamasına büyük bir etkisi olabilir ve belki de bu etki en çok George Atwood’un psikotik durum tedavisi konusunda yaptığı çalışmada göze çarpıyor. Psikotik durumlara, Descartes’in soyutlanmış akıl felsefesi ile gerçekliğin (mutlak ve evrensel olduğu düşünülen) iç ve dış bölünmesinden yola çıkılarak yapılan geleneksel varsayımlarla yaklaşırsanız, bu hastalara yardımcı olmak bir yana, onlara zarar verirsiniz. Halbuki bu hastalara George’un belirttiği şekilde, yani analistin bildiği bir dış gerçeğin çarpıtılmasından ziyade olgusal bir bakış açısıyla, deneyimleri kendi doğruları içinde değerlendirerek yaklaşırsanız, bu durumlara şekil aldıkları çarpıcı intersübjektif sistemlere oturtulmaları açısından kendi doğruları içinde yaklaşarak olgusal olursanız, George’un da ortaya koyduğu gibi psikanalitik tedavinin erişemediği düşünülen hastalara bile çok yardımcı olabilirsiniz.
- S: İşte, Bob, matematiksel ve yapısalıcı aklınızla bir düşünce ya da önermenin biçimsel yapısı ile içeriği arasındaki farkı rahatlıkla anlayabiliyorsunuz. Çoğu kimse bu farkı anlayamaz. Matematikteki estetik güzelliği göremeyebilirler ve sadece rakamları, makinenin yapabileceği bir dizi hesaplamaları görürler. Aynı

şekilde, sanırım klinik olarak meselenin birinin düşünceleri veya bu düşünceleri dile getirmek için seçtiği kelimeler olmadığını, daha ziyade soyutlamayı belli bir düzeyde tutmanın önemli olduğunu, yani birinin nasıl düşündüğünün klinik çalışmada çok önemli olduğunu söylemek istiyorsunuz.

B: Evet, tam olarak öyle. Ben de böyle düşünüyorum. Donna Orange da bizim intersübjektif teorimizin özelliği olan klinik tutumu, farkındalık yetisi – geniş bağlamsalcı bir farkındalık yetisi- olarak tanımlayarak böyle düşündüğünü göstermiştir.

S: Donna'nın bunu ilk söylediği zamanı hatırlıyorum, gerçekten tam anlamıyla doğrudu.

B: Bence farklı felsefi paradigmayı açıklayan en öz ve doğru ifade “olgusal bağlamsalcılık”tır. Bu tek ifadeden iki özellik çıkmaktadır: olgusal ve bağlamsal.

S: Bu da intersübjektivite teorisinin özü, değil mi?

B: Evet, öyle.

S: Keşke uzun kelimeler insanları korkutmasaydı. Bu ifadeyle az ve öz olarak psikoterapiyi ve psikanalizi tanımlamış oluyorsunuz.

B: Kesinlikle öyle. Ben tam olarak böyle görüyorum. Kendi bakış açımızın gelişmesi açısından “Faces in a Cloud” ve George’un çalışmasına dönecek olursak, ilk önce “Faces in a Cloud” incelemeleri sonucu olgusal vurgu ön plana çıktı. Aslında kendi bakış açımızı tanımlamak için kullandığımız ama hiç tutmayan ifade Psikanalitik Fenomenoloji’ydi.

S: Ben tuttum. Sanırım benim tezimde de geçiyor. [Güler]

B: Bağlamsalcılık, her zaman esaslı bir fenomenolojinin arkasından gelir. Yapısını oluşturan ilkeler dahil (yapısalcılık) deneyimleri kendi bağlamlarında anlamaya odaklanırsanız, deneyimlemeye odaklanırsanız, deneyim ve yapının bağlamda, yani intersübjektif bağlamda, nasıl derinden iç içe geçmiş olduğunu görürsünüz. Bunu görmezden gelemezsiniz. İnsanlar fenomenolojiyi bırakıp kendi kavramlarına sarılarak bu anlayıştan kaçıyorlar.

S: İnsanların “yapısız kaos endişesi”nden ve kendilerini deneyimde olmayan “şey-lik” sahibi bir şeye dayandırma isteklerinden bahsettiniz. Buna sonra yine döneceğiz.

Şu anda size en çok ilginç gelen gelişmeler ya da şöyle sorayım: Bu alanda sizi en çok endişelendiren gelişmeler neler?

B: İkinci sorunuzu cevaplamak daha kolay. Şu anda sanırım alanımızda beni en çok endişelendiren şey nörobiyolojik indirgemenin yeniden canlanması, Freud’un “nöroizm”inin, yani psikanalitik bilgiyi nörobilim bilgisine indirgediği projesinin yeniden ortaya çıkmasıdır.

- S: Bunun “yapısız kaos endişesi”nin bir başka boyutu olduğunu kast ediyorsunuz, değil mi?
- B: Sanırım öyle. Bu arada, Donna ve ben, Leslie Brothers tarafından “Mistaken Identity” (Yanlış Kimlik) adıyla yazılan ve nörobiyolojik indirgemenin yeniden ortaya çıkmasını inceleyen bu harika kitabın bir eleştirisini yazdık. Leslie, psikanalist olmadan önce dünyaca ünlü bir nörobilim araştırmacısıydı ve psikalanalizi desteklediği varsayılan nörobiyoloji hakkında yazılar yazan pek çok insanın aksine o, ne hakkında konuştuğunu bilen biriydi. Yaptığı eleştiri de çok iyidir.
- S: Siz de bunun psikanalizi yüz yıl önceki haline döndürebileceğinden korkuyorsunuz.
- B: EVET! Biyolojik de olsa epistemolojik de olsa yapılan derinlemesine araştırma bence psikanalitik teorinin içinde bulunduğu karışıklığın sebebi.
- S: Biraz daha açar mısınız lütfen?
- B: Bence deneyim dünyasına tamamıyla bağlı kalmak ya da hiçbir şekilde bağlı kalmamak korkutucu. Gerçekten korkutucu. Bu, daha önce sözünü ettiğim “yapısız kaos endişesi” veya filozof Richard Bernstein’in deyimiyle “Cartesian endişesi”. Eğer klinik çalışmaya Cartesian sonrası intersübjektif yöntemle yaklaşacaksanız, birinin katlanması gereken büyük bir acı olduğu ortada. Kaotik karmaşa durumlarında, klinik sürecin sebep olduğu büyük bir acı söz konusuysa, artık hastanın dengesizleşmiş, soyutlanmış zihnine Cartesian mantığıyla müdahale etmeniz mümkün değil. Bir klinisyen, bir terapist, bir analist olarak meydana gelen her şeye dahil olduğunuzu kavramak zorundasınız. Bu nedenle de bunun yol açtığı ve birinin katlanmak zorunda olduğu büyük bir acı var.
- S: Ve tabii içine geçtiğinizi kabullenmek, anlamaya çalıştığınız şeyin kendisinin içinde yer aldığınızı.
- B: Evet. İçine geçmek söz konusu. Ama o da sizin içinize geçmiş oluyor. Çift yönlü bir ilişki iç içe geçmek gibi.
- S: Dünyada deneyimlerimizi yaşıyoruz, içinde yaşadığımız dünya da bizde yaşıyor.
- B: Evet, evet!
- S: Donna’nın geçenlerde böyle söylediğini hatırlıyorum. Aslında mantık, Arthur Miller’ın sözündekiyle aynı: “Balık suyun içinde, su da balığın.” İkisini birbirinden ayıramazsınız.
- S: Felsefeye dönelim isterseniz. Felsefede doktora yapma kararınızdan bahseder misiniz? Neden acaba? Neden bağımsız çalışmalarınızı sürdürmek yerine doktora?

- B: Sanırım bunun pek çok sebebi var. Birincisi, bu dünyadaki süremin sınırsız olmadığına, sanırım 60'ıma gelmişim veya yaklaşıyordum, farkına varmamdı. Bunu siz de fark etmişsinizdir.
- S: Tabi, fark etmez miyim! [Güler]
- B: İkincisi, 3 ya da 4 yıl kadar önce felsefeyle ilgilenen psikanalistlerden oluşan küçük bir çalışma grubu oluşturdum ve Heidegger'in "Being and Time" (Varoluş ve Zaman) adlı kitabı üzerine 1 yıl boyunca incelemeler yaptık, daha sonra da Gadamer'in "Truth and Method" (Gerçek ve Yöntem) adlı kitabını inceledik ve çok hoşuma gitti. Böylece psikanalitik teorinin ve uygulamanın temellerini oluşturan felsefe hakkında öğrenilecek çok şey olduğunu anladım. Üçüncü bir sebep ise eşim Julia'nın sanat dersleri almaya başlaması oldu. Gerçekten yetenekli ve o kadar hoşuna gitti, o kadar güzel şeyler çıkardı ki. 2 ya da 3 sergi açtı ve onun sanata olan tutkusu kadar ilgimi çekecek bir şeyle uğraşmam gerektiği konusunda beni ikna etti. Bu üç sebep bir araya gelince ben de ciddi anlamda felsefeyle ilgilenmeye karar verdim. Doktoraya kadar gider mi bilmiyorum, aklıma üzerine tez yazabileceğim kadar beni etkileyecek bir fikir gelip gelmemesine bağlı. Aslında istediğim, çalışmalar, seminerler ve gerekli ön bilgilerdi. Bunlar gerçekten çok hoşuma gidiyor ve şimdiden felsefe ve psikanaliz kesişimi hakkında birçok makale yazmama yardımcı oldu.
- S: Psychanalytic Psychology'de 2005 ve 2006 yıllarında yayınlanacak olan yazıları okudum. Ön-düşünce (pre-reflective) hazırlayan ilkeleri ve bağlamsalcılık gibi sizin geliştirdiğiniz psikanalitik kavramların bazılarını Kant gibi filozofların ve birçok psikanaliz kuramcısının çalışmalarıyla ilişkilendirmişsiniz. Belki bu konu hakkında birkaç şey daha söyleyebilirsiniz, çünkü bana öyle geliyor ki teoriyle daha üst düzeyde bir soyutlamayla ilgileniyorsunuz. İlginizin sizi şu anda ne yöne götürdüğünden bahsedermisiniz?
- B: Aslında sorunun cevabı biraz uzun, o yüzden kısa tutmaya çalışayım.
- S: İnsanlar bunu merak edecektir, o yüzden isterseniz uzun olabilir.
- B: Son 10 ya da 20 yıl içinde hem geleneksel hem de çağdaş psikanalizin felsefi temellerinin tam bir karmaşa içinde olduğunu farkına vardım. Psikanalitik teorinin ve uygulamanın büyük kısmının altında kötü bir felsefe yatıyor. Özellikle de psikanalitik teori ve uygulamanın Descartes'in metafiziğinden çıkarılan George Atwood ile "Soyutlanmış Aklın Efsanesi" olarak adlandırdığımız bölümleri böyle diyebilirim. Bu nedenle de gerçekleştirmeyi düşündüğüm uzun vadeli projelerden biri, psikanalitik teori ve uygulama için daha iyi bir felsefi temel oluşturma. Bu amaçla pek çok filozofun çalışmalarını okuyorum. Bu bir yönü. Diğer bir yönü ise, çağdaş psikanalitik fikirlerin (buna kendi fikirlerim de dahil) tarihi köklerini araştırmaktan büyük zevk alıyorum. Örneğin, ön-düşünceyi hazırlayan ilkeler ve deneyim sistematigi gibi kavramların kökenini araştırmak maksadıyla Kant'ın yazdığı "Critique of Pure Reason" (Saf Aklın Eleştirisi) adlı kitabı okumak bana çok heyecan verici geldi. Bunların hepsi Kant'ın kitabında var. Donna Orange'ın "perspektif

gerçekçilik” diye adlandırdığı bir çalışma bile var. Bundan dolayı çok eski olanlar da dahil felsefi çalışmalarda kendi düşüncemle birlikte çağdaş düşüncenin kökenini araştırmak bana göre çok heyecan verici bir şey.

S: Öyleyse kültüre işleyen bu gibi düşünce şekillerinin yeni fikirlerin ortaya çıkmasında rol oynadığını söyleyebilir misiniz?

B: Tabi, bunu kastetmemiştim ama sanırım doğru.

S: Söylenmek istenen şeyle bende bıraktığı izlenimin aynı olup olmadığını hep araştırmak isterim. Bunu hemen hemen 30 yıldır yapıyorum. Öyle sanıyorum bu kısım insanlara çok ilginç gelecek. Bu yeni bilimsel yazıları, özellikle de “The Contextuality of Emotional Experience” (Duygusal Deneyim Bağlamsallığı) adlı bölümü zevkle okudum.

Diğer bir nokta ise, kariyeriniz psikanalitik eğitimde görülen çığır açan değişiklikler ile geniş bir kapsama ulaşmış. Harvard’dan bugün çıkmış olsaydınız, psikanalitik eğitim için oldukça geniş seçenekleriniz olurdu. Bazı kişiler bu değişikliklerde oynadığınız rolün farkına varmayabilir. Önce IPSS’nin sonra da Los Angeles’ta ICP’nin kurulması hakkında bir şeyler söyleyebilir misiniz?

B: Tabi. Aslında bu iki enstitünün kuruluş aşamasında farklı şeyler yatmakta. IPSS (Özellik Psikanalitiği Bilim Enstitüsü) kurulurken esas kurucu üyeler⁴ New York şehrindeki 30 ya da 49 psikanalitik eğitim enstitüsü varken bir tanesinin daha açılmasını istememişlerdi. Psikanaliz alanında öğretmen ve alim olacak kişilerin eğitimini amaçlayan bir enstitü açmak istiyorduk. Bir çeşit teorik çoğulculuğu (pluralizmi) kapsayan akademik özgürlük, yaratıcı fikirlerin gelişiminde çok önemli olduğu için bu enstitünün akademik açıdan çok titiz ve Hıristiyan birlikçi olmasını istiyorduk. İşte IPSS’nin amacı buydu ve bence çok başarılı olmuştur. Küçük bir enstitü ve çok mezunumuz yok ama mezunlarımız profesyonel konferanslarda önde gelen konuşmacılar ve aynı zamanda psikanalitik literatürüne büyük katkılarda bulunmaktalar. Los Angeles’taki Çağdaş Psikanaliz Enstitüsü ise IPSS ile pek çok ortak motive edici faktöre sahip olmasına rağmen, daha farklı bir kökene sahipti. ICP’nin oluşturulmasının asıl sebebi Amerikan Psikanalitik Birliği tarafından idare edilen enstitü üyesi bir grup kıdemli eğitim ve öğretim analistlerinin Amerikan Psikanalitiğinin kendi enstitülerinde psikanalitik eğitim konusunda sınırlayıcı denetime sahip olmasından duydukları memnuniyetsizlikti. Bu yüzden bu grup, demokrasi, akademik özgürlük ve teorik çoğulculuk ilkeleri doğrultusunda işlev görecektir dış bir kurumun (Amerikan veya Uluslararası gibi) yönetime karışmayacağı bir enstitü açmak için kuruluş enstitülerinden ayrılmışlardır.

S: Bu da kişinin dünya görüşünü destekleyen felsefenin, kendisine uygun bulduğu bilgi arayışı ve eğitim şekli üzerinde nasıl derin bir etkiye sahip olabileceğinin bir başka örneği.

⁴ alfabetik sırayla, George Atwood, Beatrice Beebe, James Fosshage, Frank Lachmann, Robert Stolorow.

- B: Kesinlikle doğru. Mmm hmm. Biraz kabaca ifade etmem gerekirse, her iki durumda da dini okullar yerine üniversiteler gibi eğitim enstitüleri açmak istedik diyebilirim.
- S: Hem bilginlik hem de akademik özgürlük ilkeleriyle dolu enstitüler yani.
- B: Aynen öyle.
- S: Güzel. Bunu sorduğuma sevindim. Şimdi daha kişisel olmak gerekirse, sizi yıllardan beri tanıyor gibiyim.
- B: [Güler] Öyle sanki.
- S: ve çocuklarınıza olan bağlılığınızın da hayatınızda çok büyük etkisi olduğunu biliyorum.
- B: Doğru.
- S: 80’li yılların başında California’ya taşınmanızın çocuklarınızla sürekli iletişim içinde olma isteğinizden kaynaklandığını da hatırlıyorum.
- B: Evet, bu doğru.
- S: O zaman, çocuklarınızdan ve onlarla olan ilişkinizin genel olarak hayatınıza ve özellikle de varsa kariyerinize olan katkılarından bahsedebilir misiniz?
- B: Kariyerime o kadar katkıda bulundu mu tam olarak bilemiyorum. Ama şunu söyleyebilirim ki baba olmak belki de olmak istediğim en güzel şey ve sanırım bunun nasıl bir psikanalist olduğumla da bağlantısı var. Bundan dolayı belki de kariyerime de etkisi vardır, çünkü işin gerçeği iyi bir psikanalist olmanın iyi bir baba olmakla benzer yönleri vardır, her ne kadar yeniden çocuk yetiştirme kavramıyla bağdaştırılmak istemesem de.
- S: Ayrımı anlayabiliyorum. Sanırım daha geniş ve daha az koşul-odaklı bir şeyden söz ediyorsunuz.
- B: Etkiden bahsediyorum.
- S: Evet! Anne babanın birini tamamen değiştirmesi dolayısıyla olgunlaşmasıyla ilgili bir şey bu. Anne baba olmak kişiyi olgunlaştırır sözü klişedir ama kesinlikle doğru.
- B: Öyle. En küçük kızım Emily için yazdığım “Emily Running” (Emily Koşarken) adlı şiirimi görmüştün. Geçenlerde katıldığım ICP partisinde de bu şiirimi okuyarak konuşmamı bitirdim.
- S: Gerçekten çok severim o şiiri. Tam da size röportaja son vermeden şiiri okur musunuz diyecektim.
- B: Tabi, neden olmasın.

- S: Gerçekten mi?
- B: Elbette!
- S: Harika! Araya sıkıştıracağım soruda da zaten şairane yönünüzden biraz daha söz etmenizi rica edecektim ve “The Grief Chronicles” (Acı Olayların Vekayinamesi) adlı şiir dizinizi benimle paylaştığınızda ne kadar duygulandığımı belirtecektim ancak bunun sizin ilk şiir yazma girişiminiz olup olmadığını bilmiyorum. Bu girişiminiz Dede’in ölümüyle mi ortaya çıktı, yoksa başka birinin etkisiyle mi?
- B: Ara sıra küçük şiirler yazmış olabilirim ama “The Grief Chronicles” ilk kez ciddi anlamda şiir yazma girişimimdi. Birkaç yılını aldı ve özellikle Dede için duyduğum üzüntüden etkilenmiştir.
- S: Elimde 1992 yılında yazmaya başladıklarınızdan sanırım 2001’de yazdığımız “The Leather Jacket” (Deri Ceket) adlı şiirinize kadar tüm şiirleriniz var.
- B: Yoksa “Emily Running” yok mu?
- S: Hayır, tabi ki var.
- B: Bu arada bu şiir yazdığım şiirler arasında sonuncusudur ve acı içermeyen tek şiirim.
- S: Röportajı bu şiirle bitirmek istiyorum. “The Grief Chronicles”⁵ şiir dizisi gerçekten çok güzel. Hep ağlayarak okurum. “Emily Running” adlı şiiri de severim. Hem hüznün hem de mutluluk verici, o kadar güzel, o kadar tatlı ki...
- B: Teşekkür ederim.
- S: Hem röportaj için hem de çalışmanız ve samimiyetiniz için teşekkür ederim. Her zaman olduğu gibi benim için büyük bir zevkti.

Emily Running (Emily Koşarken)
Robert D. Stolorow (18/09/2003)

Günün en sevdiğim zamanı
sabah okula yürümek Emily ile.
Öperiz birbirimizi çıkarken sokağa
görmez bizi başka çocuklar böylece,
Şanslıysam, öperiz birbirimizi ikinci kez,
okul bahçesinin yanında gizlice
Titrer içim benden ayrılıp

⁵ “Grief Chronicles” *Constructivism in the Human Sciences*’ta yayınlanmıştır. Chronicles 1-12, 1999, cilt 4, No:1. Chronicle 13, 1999, cilt 4, No: 2. Chronicles 14-15, 2000, cilt 5, no: 2. Chronicle 16 ve “Emily Running”, 2003, cilt 8, no: 2.

dersinin olduğu binaya koşunca,
 sarkarak sarı saçları
 sallanarak sırt çantası,
 üçüncü sınıf öğrencisi benim kıymetlim, değerlim.
 Yavaş yavaş, neredeyse belli belirsiz,
 bir bulut çökmeye başlar
 kocaman, içten gülümseyişime-
 acı değil aslında, dokunaklı bir üzüntü-
 koşması götürürken beni başka ayrılıklara
 ve başka yollara
 yolun daha da aşağısında.

Doktor Shelley R. Doctors, Uluslararası Psikanalitik Kendilik Psikolojisi Konseyi üyesidir ve Psikanalitik Sübjektivite Araştırma Enstitüsü, Ulusal Psikoterapi Enstitüsü (çocuk, ergen ve yetişkin programlarında ve Psikanalizin Ulusal Eğitim Programında) ve Çocuk, Ergen ve Aile Hizmeti Enstitüsünde danışman analistliği yapmaktadır. Aynı zamanda başka birçok enstitüde de eğitimlik ve danışmanlık görevleri vardır. Kendilik Psikolojisi konferanslarında sık sık konuşmacılık yapmakta ve kendilik psikolojisi, intersübjektivite ve ergenlik üzerine bilimsel yazıları ve kitap bölümleri bulunmaktadır. 1995'ten beri Uluslararası Ergen Psikiyatrisi ve Psikolojisi Topluluğu'nun sekreterliğini yapmaktadır. Aşağıda, Bob Stolorow ve çalışmaları ile ilgili kişisel görüşleri yer almaktadır.

Genellikle doğru zamanda doğru yerde olacak kadar şanslıydım. 1976'da klinik tezimi hazırlamak istediğimi bilen Manny Berman⁶, yeni fakülte üyesi Bob Stolorow'un klinik tezlere destek verdiğini söyledi. Berman'ın ısrarı üzerine, Stolorow'la bir görüşme ayarladım ve bir yüksek lisans öğrencisinin hayal edebileceğinden çok daha fazlasını kazandım: ikimizin de gurur duyabileceği bir şeyler üretebilmem için bana ilham veren, beni yönlendiren, sürekli cesaretlendiren ve destekleyen saygıdeğer bir rehber. Onunla bir grup genç kızda kendini kesme davranışının kişisel nedeni üzerine çalıştık. Bob beni "sübjektif deneyimin somutlaştırılması" kavramıyla ve teorik sığınağım olan Kendilik Psikolojisiyle tanıştırdı. Bunu Bob'un aydınlatıcı bilimsel yazı yağmuru ve ne mutlu bana ki klinik farkındalığımı bu yazılar şekillendirici oldu. Intersübjektivite teorisiyle birlikte geliştirdim, hem yayınlananlarla hem de bizzat tanık olarak. Uygulamaya geçtiğimdeyse Bob yıllarca çalışmama danışmanlık yaptı ve aktarım düşünce tarzını takip etme kolaylığını gösterdi ki bu unutulmayacak kadar muhteşemdi. Psikanaliz evreni dehasını kabul etmiş ve takdir etmiştir ve böyle yapmaya da devam edecektir, ama Bob'la kişisel ilişkisi olanlar onun öğrencilerine ve danışmanlık yaptığı kişilere kendini nasıl adadığına bizzat tanık olmaktadır. Tez danışmanından çok daha fazlasını kazandığıma inanıyorum. İlgisinin ödülünü almak, Bob'un ilgi merkezinde yer almak, her anın içinde keşfedilecek bir anlam dünyasının var olduğunu kavramaktır (intersübjektif matriste). Bir psikanalitik kariyeri başlatmanın, sürdürmenin ve yaşamanın daha iyi bir yolu olabilir mi?

⁶ Emanuel Berman o sırada New York'ta Yeshiva Üniversitesi'nde Klinik Psikoloji Doktora Programı'nda Profesör Yardımcısıydı. Şu anda ise Haifa Üniversitesi'nde Psikoloji Profesörü, İsrail Psikanaliz Enstitüsü'nde Eğitim Analisti ve New York Üniversitesi'nde Psikoterapi ve Psikanaliz Doktoraüstü Programı'nda misafir Profesördür.